

VSTUP ZAHRANIČNÉHO KAPITÁLU DO EKONOMIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY (S DÔRAZOM NA HOLANDSKÝ KAPITÁL)

Erika Otrubová, Katarína Trubanová

*Katedra humánnej geografie a demogeografie, Univerzita Komenského v Bratislave,
Prírodovedecká fakulta, Mlynská dolina, 842 15 Bratislava 4*

Abstract: Slovakia is one of the countries that recently undergo significant structural changes. The complicated and long term process aimed to transform a centrally planned into a free market economy is the crucial part of the changes.

Many West European countries attentively follow activities taken by the former communist countries in effort to become respected partners in the economic, political, cultural, social and other aspects of human life within the European region. Thus, new opportunities reveal in the field of trade and business activities.

Key words: foreign capital, target investment

1. ÚVOD

Zahraničný kapitál je aktívne vyhľadávaný takmer každou krajinou. Agentúry a inštitúcie operujúce s celosvetovou pôsobnosťou, ktoré majú za cieľ umiestniť v tejto oblasti čo najviac kapitálu, nie sú žiadnou zvláštnosťou i v najvyspelejších krajinách sveta ako sú USA, Nemecko, Veľká Británia, Rakúsko a v iných.

Zahraničný kapitál má niekoľko žiaducich efektov v ekonomike prijímajúcej krajiny. Svojím pôsobením vytvára nové pracovné miesta, a tak pomáha k zlepšeniu situácie na trhu práce v danom regióne, vytvára prístup na nové trhy, a teda zvyšuje exportnú výkonnosť krajiny, pomocou neho dochádza k transferu moderných technológií, narastá konkurencieschopnosť výrobkov, dochádza k prílevu finančného kapitálu a svojim sekundárnym pôsobením spôsobuje oživenie ekonomiky v danom regióne (zvyšovaná kúpyschopnosť obyvateľstva, vznik nových podnikateľských aktivít a pod.).

2. PREDPOKLADY SLOVENSKA NA SMEROVANIE ZAHRANIČNÉHO KAPITÁLU

V súčasnosti v našej krajine dochádza k transformácii centrálne plánovanej ekonomiky na trhovú ekonomiku. Je to zložitý a dlhodobý proces, ktorý si vyžaduje veľké množstvo kapitálu. Prílev zahraničného kapitálu do ekonomiky Slovenska je nevyhnutnou podmienkou úspešnej transformácie.

Slovensko má dostatočné predpoklady na to, aby pozitívne ovplyvňovalo rozhodovanie zahraničných investorov. Jednou z nich je výhodná strategická poloha v strednej Európe, dlhodobá spolupráca s ostatnými východoeurópskymi štátmi a skúsenosti s trhmi týchto štátov.

Hlavnou výhodou pre zahraničných investorov je však lacná a pomerne kvalifikovaná pracovná sila, ktorá výrazne znižuje výrobné náklady a tým zvyšuje konkurencieschopnosť výrobcov.

No v slovenskom podnikateľskom prostredí existujú aj nedostatky, ktoré bránia väčšiemu vstupu zahraničného kapitálu. Jedným z nich sú napríklad nevýhodné daňové zákony a niekedy veľmi zdĺhavé administratívne procedúry, ako aj obmedzenia v nestálosti tunajšieho právneho systému, nedostatočné stimuly na zatriktívnenie Slovenska pre vstup zahraničného kapitálu zo strany vlády a tiež slabá komunikácia medzi slovenskou vládou a obchodnou verejnosťou vrátane zahraničných investorov.

Až po vyriešení uvedených problémov môžeme očakávať otvorenejšiu spoluprácu krajín so Slovenskom a väčší prílev zahraničného kapitálu na Slovensko.

3. STAV ZAHRANIČNÉHO KAPITÁLU NA SLOVENSKU

Prírastok zahraničného kapitálu na Slovensko za posledné obdobie má síce rastúci charakter, no v porovnaní s našimi susediacimi krajinami stále nie je vysoký. No aj to málo zahraničného kapitálu, ktoré do našej ekonomiky doteraz vstúpilo, možno hodnotiť pozitívne. V organizáciách so spoluúčasťou zahraničných investorov došlo k výraznému posunu smerom k zefektívneniu výroby, ďalej sa výrazne zlepšila kvalita výrobkov, zlepšenie organizácie výroby, čiastočné zvýšenie miezd, zvýšenie produktivity práce, ako aj celkového objemu výroby. Tieto organizácie prispeli k rozvoju domáceho trhu a rozširujú svoje aktivity aj na zahraničné trhy.

Medzi najvýznamnejších zahraničných investorov na Slovensku patria už dlhodobo krajiny uvedené v tab. 1.

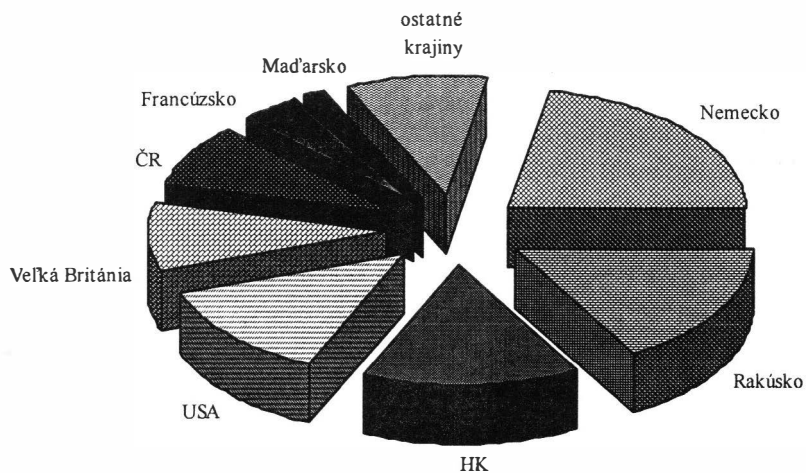
Podľa údajov Štatistického úradu SR je na prvej priečke v množstve investovaného kapitálu do našej krajiny stále Nemecko, druhú priečku obsadzuje Rakúsko a na tretiu priečku v roku 1999 postúpilo HK pred USA. Podiel nemeckého kapitálu tvoril v roku 1999 22,1% z celkového množstva zahraničného kapitálu v SR, podiel rakúskeho kapitálu poklesol (z 18,7% v roku 1998 na 16,9% v roku 1999) naopak, podiel holand-

ského kapitálu v našej krajine neustále stúpa (z 13,3% v roku 1998 na 14,9% v roku 1999).

Tabuľka 1 Stav zahraničného kapitálu v SR v bil. Sk (k 31. 12. 1999)

Použitý kurz: 42,266 Sk/USD	1998	%	1999	%
Stav zahraničného kapitálu spolu	69,7	100	86,4	100
Členenie podľa krajiny investora				
Nemecko	14,5	20,8	19,1	22,1
Rakúsko	13	18,7	14,6	16,9
HK	9,3	13,3	12,9	14,9
USA	9,7	13,9	11,2	13
Veľká Británia	6,4	9,2	7,9	9,1
ČR	6,1	8,8	7,4	8,6
Francúzsko	4,5	6,5	3,6	4,2
Maďarsko	0,7	1	1,4	1,6
ostatné krajiny	5,5	7,9	8,3	9,6

zdroj: ŠÚ SR

Graf 1 Stav zahraničného kapitálu v SR (k 31. 12. 1999)

4. SMEROVANIE HOLANDSKÉHO KAPITÁLU DO OKRESOV SLOVENSKA

Hospodárska spolupráca medzi Holandským kráľovstvom (HK) a Slovenskou republikou sa nesie v duchu postupnej integrácie Slovenska na svetový trh. HK patrí

nielen medzi významných obchodných partnerov našej krajiny, ale je zároveň tretím najvýznamnejším zahraničným investorom Slovenska.

V Slovenskej republike je v súčasnosti registrovaných viac ako 200 spoločných slovensko-holandských podnikov (interné materiály MH SR).

4.1. Druh činnosti

Podľa druhu činnosti sa tieto spoločné podniky orientujú prevažne na sprostredkovanie veľkoobchodu, podnikateľské poradenstvo, sprostredkovanie obchodu, účtovné poradenstvo. Spoločné slovensko-holandské podnikanie sa však postupne rozširuje aj do výrobných odvetví, napr. kovových konštrukcií, elektromotorov, izolovaných káblov, rafinérskych produktov, nábytku, komponentov a príslušenstva pre motorové vozidlá, škrobu, syrov, piva, zmrzliny atď.

4.2. Územné rozloženie holandského kapitálu

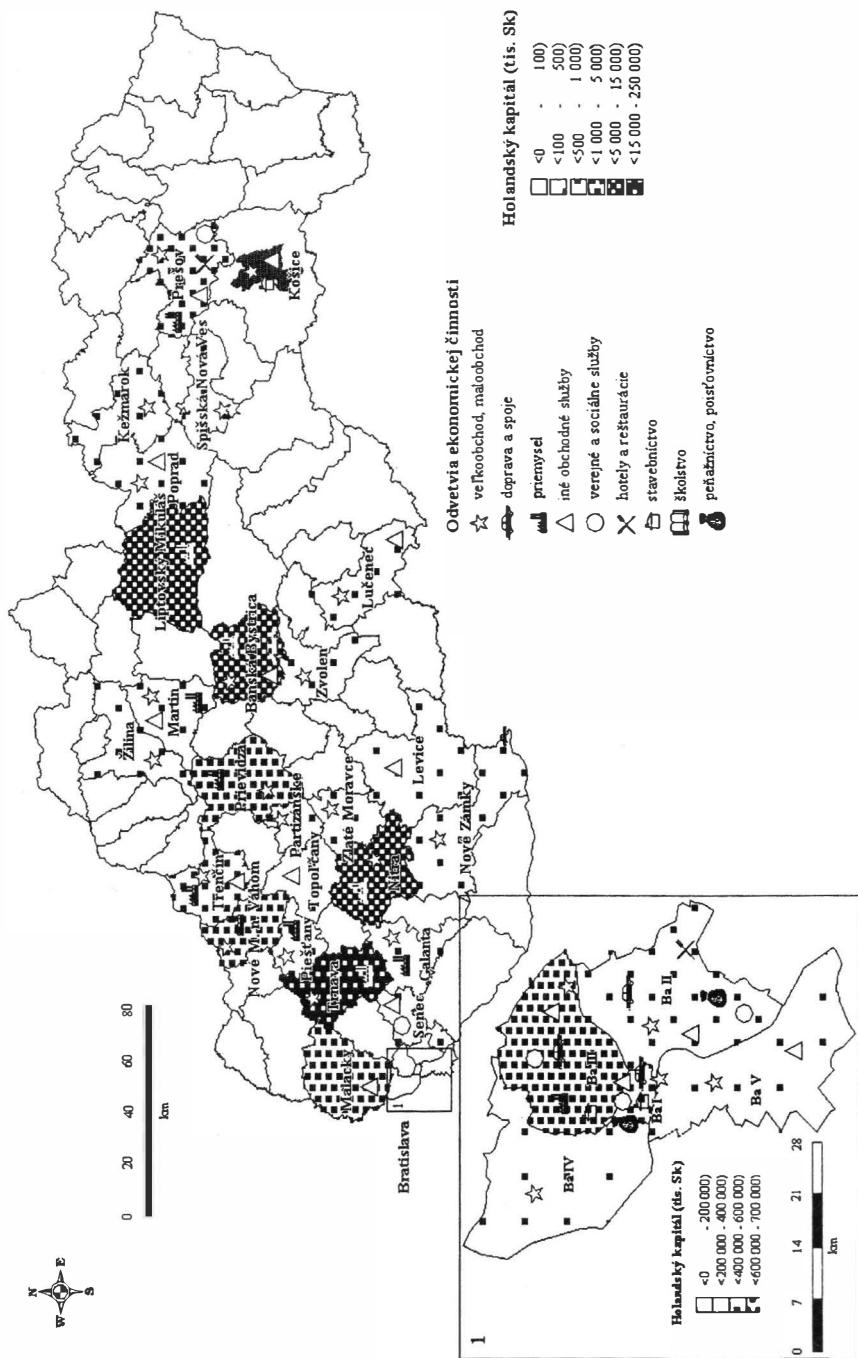
Viac ako 50% týchto podnikov má sídlo v Bratislave, ďalšie sa nachádzajú takmer vo všetkých regiónoch SR. Zahraniční investori zohľadňujú svoje záujmy a sústreďujú sa na najperspektívnejšie regióny, čo môže spôsobiť nerovnomerný vývoj regiónov a značnú regionálnu nerovnováhu. Štát musí vytvoriť aj v ďalších regiónoch lepšie podmienky na vstup zahraničného kapitálu pre zabezpečenie určitej regionálnej rovnováhy.

Z hľadiska územného rozloženia holandského kapitálu k 31. 12. 1996 v Bratislave mal dominantné postavenie okres Bratislava III, kde smerovalo 666 807 tis. Sk. V tomto okrese prevažujú podniky s účasťou holandského kapitálu, ktorých ekonomická činnosť je zameraná na veľkoobchod a maloobchod. Ďalej dominoval okres Bratislava I (546 162 tis. Sk). Tu majú najväčšie zastúpenie podniky sprostredkujúce dopravu a spoje, veľkoobchod a maloobchod, peňažníctvo a poisťovníctvo. V Bratislave II (353 462 tis. Sk) smeroval holandský kapitál do podnikov sprostredkujúcich veľkoobchod a maloobchod.

Najväčšie množstvo holandského kapitálu v rámci ostatných okresov Slovenska smerovalo do okresu Trnava (204 000 tis. Sk priemyselné podniky, 145 tis. Sk veľkoobchod, maloobchod), potom nasledoval Liptovský Mikuláš (12 500 tis. Sk priemyselné podniky), Banská Bystrica (10 000 tis. Sk priemyselné podniky, 450 tis. Sk veľkoobchod a maloobchod, 500 tis. Sk iné obchodné služby) (mapa 1).

4.3. Výška vloženého holandského kapitálu

Podľa výšky vloženého kapitálu medzi najväčšie podniky v súčasnosti patria Coca – Cola Amatil Slovakia, s. r. o., Heineken – Zlatý bažant, a. s., PROBUGAS, a. s., AMYLUM – GROUP – Amylum Slovakia s. r. o., Slovodomus, komanditná spoločnosť, ING Baring Securities, a. s., Digital Equipment Slovakia s. r. o. a ďalšie.

Mapa 1 Spoločné podniky v SR s účasťou holandského kapitálu (k 31.12.1996)

Firma Heineken vstúpila na slovenský trh v roku 1995 akvizíciou hurbanovského pivovaru Zlatý Bažant. V roku 1997 Heineken prebral kontrolu nad pivovarom Corgoň v Nitre a v decembri 1999 v pivovaroch Martinier a Gemer, čím sa jeho podiel na slovenskom trhu piva zvýšil z 25% na 37%. Heineken vyrába najúspešnejšie značky, ako sú napr. Zlatý Bažant, Kelt, Martinier a Gemer. Je najväčším výrobcom sladu na Slovensku. Predajná kapacita sladu je okolo 110 tis. ton a ročne sa exportuje asi 50 tis. ton sladu do Poľska, Maďarska, Juhoslávie, Talianska, Švajčiarska. Heineken zamestnáva viac ako 1500 ľudí a za obdobie svojho pôsobenia na Slovensku investoval vyše 1,3 mld. Sk najmä do technológií a zariadení.

ING Baring Securities je súčasťou ING Group globálnej, pôvodom holandskej finančnej inštitúcie a na Slovensku pôsobí od roku 1995. Podieľa sa na financovaní silných strategických investorov a poskytuje komplexné bankové služby významným spoločnosťami z Holandského kráľovstva, ktoré prejavili záujem o slovenský trh. Poskytuje podporu aj vládnym inštitúciám pri získavaní vhodných strategických partnerov. ING Baring ako súčasť ING Group je globálnou finančnou inštitúciou, pôsobiaceou v oblasti firemného a investičného bankovníctva, poisťovníctva a riadenia aktív v 60 krajinách sveta s 90 000 zamestnancami.

4.4. Pôvod registrovaných holandských spoločností pôsobiacich v SR

Pôvod registrovaných holandských spoločností pôsobiacich na Slovensku je znázornený na mape 2. Údaje sa vzťahujú k novembru 2000 a sú uvedené v tab. 2. Najviac podnikov pochádza z dvoch provincií: Zuid Holland (18) v Rotterdame sídli 6 spoločností, v Den Haagu 5 spoločností a v provincii Nord Holland (14) v Amsterdame 11 spoločností. Provincie sa nachádzajú v západnej časti krajiny a sú politickým, administratívnym, obchodným, kultúrnym a spoločenským centrom HK. S narastajúcou vzdialenosťou od týchto provincií klesá množstvo holandských spoločností pôsobiacich na Slovensku: Utrecht (5 spoločností), Nord Barbant (8 spoločností), Limburg (4 spoločností), Gelderland (4 spoločností), Overijsse (5 spoločností). Tri provincie v severnej časti HK sú sídlom troch spoločností. Ani jedna spoločnosť nepochádza z provincie Zeeland.

5. ĎALŠIE AKTIVITY HOLANDSKÝCH INVESTOROV

Z významnejších investícií v roku 1999 spoločnosť Unilever zahájila realizáciu investičného projektu v hodnote 700 mil. Sk na výrobu zmrzliny, pričom 50% produkcie je určených na export do Českej republiky. Svoje investície na Slovensku v roku 1999 rozšíril už spomínaný Heineken. Koncom roka 1999 zahájila v Nižnej svoju činnosť holandsko-slovenská zmiešaná spoločnosť XPS Slovakia zameraná na renováciu puzdier do kopírovacích strojov, pričom vytvorila asi 150 nových pracovných príležitostí.

Mapa 2 Pôvod registrovaných holandských spoločností pôsobiacich v SR v roku 2000

Tabuľka 2 Pôvod registrovaných holandských podnikov pôsobiacich v SR, november 2000

č.	PODNIK	MP	EČ
1	AON Slovensko, s. r. o.	Rotterdam	J
2	ASN Metal, s. r. o.		D
3	Auto Palace Bratislava, s. r. o.	Den Haag	G
4	BCT - Texcel, a. s.		D
5	Beluša Foods, s. r. o.	Zoetermeer	D
6	BUPOP, s. r. o.		K
7	Business Lease Slovakia, s. r. o.	Zeist	K
8	Chicago, s. r. o.		K
9	Compaan, s. r. o.	Assen	D
10	Consulmij Environmental Services, s. r. o.	Kampen	O
11	Corstjens Woeldwide Movers Bratislava	Amsterdam	O
12	De Bondt, s. r. o.	Rijssen	O
13	Delft Hydraulics Slovakia	Delft	K
14	Dolphin Slovakia, s. r. o.	Mierlo	G
15	Dutch Chamber of Commerce for Slovakia	Haag	K
16	Ergon, s. r. o.	Amsterdam	G
17	Euro Web Slovakia, a. s.		K
18	Exact Software, s. r. o.	Delft	K
19	Ewals Cargo Care, s. r. o.	Tegelen	O
20	FRANS MAAS Slovakia, s.r.o.	Venlo	K
21	Gemor Fashion, s. r. o.	Enschede	D
22	Genip, s. r. o.		G
23	Gentronics, s. r. o.	Leiden	K
24	GM Engineering, s. r. o.	Hengelo	K
25	Guoda Slovakia, s. r. o.	Veenendaal	D
26	HCl Chemicals Slovakia, s.r.o.	Amsterdam	D
27	HANZE/VDLG, B. V.	Groningen	O
28	Heinenken Slovensko, a. s.	Amsterdam	D
29	Hiljo Slovakia, s. r. o.	Aalsmeer	G
30	Hoek Slovakia, s. r. o.	Maarsen	I
31	ING BANK, N. V., pobočka	Amsterdam	J
32	Injektion Technology Slovakia, s. r. o.		G
33	ISYS, s. r. o.		G
34	Iura Edition, s. r. o.	Amsterdam	
35	Kossa Slovakia, s. r. o.		K
36	KPMG Slovensko, s. r. o.	Amsterdam	K
37	Larive Slovakia, s. r. o.	Zeist	K
38	LeasePlan Slovakia, B.V.	Almere	K
39	Lugera & Maklér, s. r. o.		O
40	Mevo Technology, s. r. o.	Ruurlo	D
41	Múčne polotovary, s. r. o.		D
42	Mukates, s. r. o.	Oosterhout	G
43	Naarden Traco, s. r. o.	Oosterhout	G
44	Nábytok Svit, s. r. o.		G
45	Nationale Nederlanden, a. s.	Amsterdam	D
46	Nedworks Vráble, s. r. o.	Uden	D
47	NetCentrum SK, s. r. o.	Amsterdam	K
48	Nutricia, s. r. o.	Zoetermeer	K
49	Obutex, s. r. o.	Waalwijk	G
50	Organon Agencies, B. V.	Oss	D
51	Pal - Infa, a. s.	Venray	D
52	Perspektiva, s. r. o.		G

Pokračovanie tabuľky 2

53	Philips Slovakia, s. r. o.		G
54	Probugas, a. s.	Utrecht	D
55	Q-nova, a. s.	Son	D
56	Ratio Slovakia, s. r. o.	Nijkerk	D
57	REP, s. r. o.	Rotterdam	O
58	Shell Slovakia, s. r. o.	Haag	G
59	Schaap Agro Holland, s. r. o.	Dronrijp	D
60	SKD Intrans	Rotterdam	I
61	Slovak Reiyen		I
62	Soepenbergh, s. r. o.	Leizstad	G
63	Soya Agrocenter, a. s.	Zeist	D
64	Soya Center Slovakia, s. r. o.	Apeldoorn	A
65	STORK PMT, B. V.	Boxmeer	K
66	Tatraflóra International, s. r. o.		G
67	Tebodin Košice, s. r. o.	Den Haag	D
68	TEPEDE Slovakia, s. r. o.	Den Haag	G
69	Tesec Slovakia, s. r. o.		G
70	TLC, s. r. o.		D
71	TMF RERO, s. r. o.	Amsterdam	J
72	TMP Worldwide, s. r. o.		J
73	TNT Express Worldwide, s.r.o.	Hoofddorp	I
74	Transforwarding Slovakia, s.r.o.	Rotterdam	I
75	Unilever Slovakia, s. r. o.	Rotterdam	G
76	Union, poisťovacia a. s.	Amsterdam	J
77	UPC Slovensko, s. r. o.		O
78	Van Aarsen, s. r. o.	Panheel	D
79	Van der Ham veevoeder, s. r. o.	Noordeloos	
80	Vegia, a. s.		A
81	Vekamaf, s. r. o.	Rotterdam	K
82	Versluis International Taxes Central Europe, s. r. o.	Oud	K
83	VVMZ-East European Investment Service, s. r. o.	Berkel	O
84	Witteveen + Bos	Deventer	O
85	Zurel, s. r. o.	Aalsmeer	G

MP-mesto pôvodu

EČ-ekonomická činnosť

zdroj: interné materiály Ambasády HK

Zo zaujímavejších informácií získaných pri pravidelných rokovaníach s predstaviteľmi veľkých holandských spoločností vyplýva, že ABN – AMRO Bank usiluje o udelenie bankovej licencie v SR ale nevylučuje v budúcnosti aj prípadný kapitálový vstup do niektorej slovenskej komerčnej banky. AKZO Salt prejavil záujem o kapitálový vstup do a. s. Solivary Prešov ako strategický partner. Pri rokovaníach s predstaviteľmi Philips bol dohodnutý ďalší postup rozširovania vzťahov aj v oblasti výrobných spolupráce so zámerom nájsť investičné projekty vzájomne výhodné pre obe strany. Záujem o výrobnú spoluprácu a v perspektíve prípadne i investície v SR prejavila spoločnosť STORK B.V.

6. ZÁVER

Slovensko má dostatočné predpoklady na to, aby pozitívne ovplyvňovalo rozhodovanie zahraničných investorov o investovanie kapitálu do slovenskej ekonomiky: výhodná strategická poloha v rámci strednej Európy, dlhodobá spolupráca s ostatnými východoeurópskymi štátmi, lacná pracovná sila, ktorá znižuje výrobné náklady, a pod.

Prílev zahraničného kapitálu na Slovensko má rastúci charakter, no nie je postačujúci. V množstve investovaného kapitálu do našej krajiny bolo v roku 1999 na prvom mieste Nemecko, za ním nasledovalo Rakúsko a na treťom mieste Holandsko.

Holandský kapitál z roka na rok rastie. Podstatná časť holandských investícií ide do oblastí sprostredkovania obchodu a služieb, postupne sa rozširuje aj do výrobných odvetví. Podľa výšky vloženého kapitálu medzi najväčšie podniky patria Coca-Cola, Amatil Slovakia, s. r. o., Heineken Zlatý Bažant, a. s., Probugas, a. s., ING Baring Securities, a. s. a pod.

Z regionálneho pohľadu je záujem holandských investorov sústredený na Bratislavu, kde má sídlo 50% týchto podnikov. Ďalej nasledujú okresy Trnava, Nitra, Banská Bystrica, Liptovský Mikuláš atď.

Ako z mapy 2 vyplýva, väčšina registrovaných holandských spoločností pôsobiacich na Slovensku pochádza z dvoch provincií: Zuid Holland a Nord Holland.

Holandské investície zohrávajú dôležitú úlohu v hospodárstve Slovenska a účasť holandských podnikateľských subjektov na transformačnom procese našej krajiny.

Literatúra

- BLAŽÍK, T. (1998): Zahraničný kapitál v ekonomike Slovenskej republiky v roku 1998. In: Geografické informácie 5, Zborník štúdií UKF FPV Katedry geografie a UNESCO katedry IRIE, Nitra, s. 26-36.
- ČERNÝ, M. (1977): Nizozemsko, Institut zahraničného obchodu, Praha, s. 194-199.
- KOREC, P., KOVÁČIKOVÁ, Z., ROCHOVSKÁ, A. (2001): Pozícia Bratislavy v regionálnej štruktúre Slovenska. In: Geografické štúdie 8, Acta Facultatis Naturalium Univ. Matthiae Belii, Banská Bystrica, pp. 122-130.
- MIKULCOVÁ – SLAVINCOVÁ, L. (1991): Zahraničné investície, ich úloha a možnosti využitia v ekonomike ČSFR a SR, ESEU, Bratislava, s. 5-56.
- OTRUBOVÁ, E. (1996): Veränderungen im Acessenhandel der Slowakei im Sozio-ökonomischen Transformationsprozess. AFRN UC Geographica Nr. 37. SPN
- OTRUBOVÁ, E. (1996): Humánna geografia II, PRIF UK, Bratislava, s. 5-35.
- TRUBANOVÁ, K. (2001): Holandské kráľovstvo – hospodársky partner Slovenskej republiky. Katedra humánnej geografie a demogeografie PF UK, Bratislava (diplomová práca), 84 s.
- ZEMKO, I., BUČEK, J. (2000): Problémy cezhraničnej spolupráce a jej inštitucionálneho rámca na príklade regiónu Bratislavy. In: Geografické spektrum 2, Prírodovedecká fakulta UK Bratislava, s. 43-53.
- Slovak Trade Forum (1999): Obchod Slovenska so štátmi Beneluxu a Švajčiarskom.

Štatistická ročenka Slovenskej republiky 1998, 1999, ŠÚ SR, Bratislava.

Okrúhly stôl Inwest Forum NL, MH SR 2000.

Výročná správa HK za rok 1998, 1999, OBEO Den Haag, marec 1999.

Teritoriálna informácia HK za rok 1998, 1999, OBEO, 2000.

Interné materiály Ambasády HK.

Resume

Foreign Investment into Economy of the Slovak Republic (Focused on Dutch Capital)

Slovakia shows sufficient preconditions for a positive influence on foreign investors' decision-making process to invest into the Slovak economy:

- a proper strategical position in Central Europe,
- a long-term co-operation with other East-European countries,
- inexpensive labour, which enables to lower production expenditures, etc..

Though a growth of the foreign capital incoming to Slovakia has been observed, still it is not satisfactory. As for the amount of the capital invested into the Slovak Republic in 1999, the first position was held by Germany (22 per cent), followed by Austria (17 per cent) and the Netherlands (15 per cent).

There is a significant growth of Dutch investments every year. Substantial part of Dutch capital is aimed at trade and services, but it spreads consecutively into production branches, as well. Ranked by the size of the investment, the biggest investors are Coca-Cola Amatil Slovakia, s. r. o., Heineken-Zlatý Bažant, a. s., PROBUGAS, a. s., ING Baring Securities, a. s., etc..

From regional aspect, Dutch investments have been concentrated on Bratislava, where 50 per cent of the foreign companies have established their headquarters (seat). Other regions with a high level of foreign investment are those of Trnava, Nitra, Banská Bystrica, Liptovský Mikuláš (see Map 1).

As visible from Map 2, most registered Dutch companies operating in Slovakia come from two provinces: Zuid Holland 18 companies (Rotterdam, Den Haag) and Nord Holland 14 (Amsterdam).

Dutch investments play an important role in economy of Slovakia as well as Dutch enterprises do in the transformation processes observable in our country.

Department of Human Geography and Demogeography, Comenius University, Faculty of Natural Sciences, Mlynská dolina, 842 15 Bratislava, Slovakia
e-mail: otrubova@fns.uniba.sk